

Principiel dom fastslår konkursboers begrænsede ret til vederlag fra panthaver for arbejde med pantsatte fordringer

Vestre Landsret afsagde den 23. juni 2023 en principiel dom, hvor retten tog stilling til spørgsmålet om, i hvilket omfang et konkursbo kan kræve vederlag fra en panthaver for arbejde med pantsatte fordringer. Landsretten konkluderede, at konkursboet kun kan kræve vederlag, hvis der er indgået en aftale herom med panthaveren. Anders Hammer Hansen, partner hos NJORD Law Firm, førte sagen på vegne af EIFO (tidl. Vækstfonden), sammen med Andreas Brødsgaard Schnoor, senioradvokat hos NJORD Law Firm.

Virksomhedspanthavers ret til selv at varetage debitorinddrivelse uden om konkursboet

Det følger af konkurslovens § 91, stk. 3, at adgangen til fyldestgørelse af krav, der er sikret ved virksomhedspant i fordringer, jf. tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 1, eller fordringspant, jf. tinglysningslovens § 47 d, ikke berøres af en pantsætters konkurs.

En virksomhedspanthaver, der har fået pant i fordringer, er derfor separatist i forhold til de simple fordringer hidrørende fra salg af varer og tjenesteydelser omfattet af virksomhedspantet, og arbejdet med inddrivelsen af pantsatte fordringer er således ikke et led i de almindelige kuratoropgaver.

Da pantsatte fordringer ikke indgår i boet på samme måde som øvrige pantsatte aktiver, er fordringerne ikke omfattet af bestemmelsen i konkurslovens 87, der normalt er den bestemmelse, der regulerer konkursboets krav på vederlag for boets arbejde med pantsatte aktiver.

Sagerne for Vestre Landsret og Retten i Aarhus

I sagen havde EIFO sekundært virksomhedspant i et selskabs aktiver, herunder i simple fordringer hidrørende fra selskabets salg af varer og tjenesteydelser. Selskabet blev taget under konkurs, og adgangen til fyldestgørelse i fordringerne var altså ikke berørt af konkursen og EIFO kunne vælge selv at inddrive fordringerne, eller efter aftale med kurator overlade inddrivelsen til kurator.

Kurator i konkursboet udførte i forbindelse med behandlingen af konkursboet arbejde med inkassation af fordringer. Dette arbejde skete, efter EIFO's opfattelse, uden aftale med dem.

Den 27. oktober 2020 stadfæstede Skifteretten i Aarhus et udkast til regnskab og udlodning i konkursboet, som kurator havde udarbejdet. Samtidig fastsatte skifteretten kurators vederlag svarende til det vederlag kurator havde indstillet. I vederlaget var indeholdt en betydelig betaling fra EIFO i henhold til et panthaverregnskab, hvorefter vederlag til kurator for dennes arbejde med de pantsatte fordringer blev modregnet i det provenu EIFO skulle have udbetalt hidrørende fra debitorindbetalinger til konkursboet.

EIFO havde ikke på forhånd accepteret vederlaget og godkendt panthaverregnskabet, og derfor blev stadfæstelsen af boregnskabet, herunder kurators salær, anket til landsretten. Ved Vestre Landsrets dom af 28. juni 2021 i sag V.L. B-0544-20 (U.2021.4397) blev afgørelserne ophævet, og sagen blev hjemvist til fornyet behandling ved skifteretten, da der ikke var taget stilling til panthavervederlaget, som denne sag vedrører.

I sin præmis udtalte Vestre Landsret bl.a., at landsretten under sagen ikke kunne tage stilling til, om boet havde krav på beløbet, idet ingen skifteret eller byret som 1. instans har taget stilling til tvisten, der efter sin karakter skulle afgøres ved selvstændig dom.

Konkursboet fastholdt at være berettiget til vederlag for arbejde udført med de virksomhedspantsatte fordringer, og udtog derfor den 1. december 2021 stævning mod EIFO ved Retten i Aarhus med påstand om, at EIFO skulle betale 350.000 kr. i omkostningsdækning for arbejde med de pantsatte fordringer i henhold til konkurslovens § 87.

Den 16. december 2022 afsagde Retten i Aarhus dom i sagen. På baggrund af det oplyste i sagen kom Retten i Aarhus frem til, at EIFO ikke selv tog skridt til at inddrive de pantsatte fordringer og dermed måtte have været klar over, at konkursboet arbejdede med at inddrive fordringerne, ligesom EIFO stiltiende må have accepteret dette, idet man ikke protesterede overfor boet mod inddrivelsen.

Retten lagde efter sagens oplysninger endvidere til grund, at der imidlertid ikke blev indgået nogen vederlagsaftale mellem parterne, samt at EIFO desuden ikke blev inddraget af konkursboet i eller orienteret om inddrivelsen af fordringerne og først ved modtagelsen af udkast til boopgørelse i sagen blev gjort bekendt med, at de inddrevne beløb alligevel ikke var tilstrækkelige til at dække EIFO's krav.

Under disse omstændigheder fandt retten, at der ikke var anledning til at tilkende konkursboet dækning for omkostninger ved inddrivelsen af de pantsatte fordringer efter konkurslovens § 87 som konkursboet ellers havde påstået, og EIFO blev altså frifundet for de af boet fremsatte krav.

Konkursboet ankede dommen til Vestre Landsret, der den 23. juni 2023 afsagde dom, hvor Retten i Aarhus' dom blev stadfæstet.

I dommen præciserer Vestre Landsret, at en panthaver for så vidt angår panteretten i de udestående fordringer, anses for at være separatist, og at panthaver dermed kan vælge at overlade inddrivelsen til boet eller selv varetage opgaven.

I denne forbindelse præciserer landsretten, at bestemmelsen i konkurslovens § 91, stk. 3, jf. stk. 1, indebærer, at virksomhedspanthavere kan indgå aftale med boet om inddrivelse af fordringer omfattet af virksomhedspant efter tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 1, herunder om vederlaget herfor.

Landsretten finder endvidere, at det påhviler konkursboet at godtgøre, at der er indgået en sådan aftale, og at det ikke fra konkursboets side var godtgjort, at der er sædvane for, at kurator realiserer pantsatte aktiver mod opkrævning af panthavervederlag, uden at der foreligger en aftale herom.

I den konkrete sag fandt landsretten, at boets inddrivelse for EIFO og dermed opkrævning af vederlag fra EIFO måtte kræve, at der også var indgået aftale herom. Den omstændighed, at boet efter det oplyste havde indgået aftale om inddrivelse med den primære panthaver var således ikke tilstrækkelig og landsretten tiltrådte derfor byrettens resultat, hvorefter konkursboet ikke blev tilkendt vederlag.

For landsretten, havde boet yderligere gjort gældende, at konkursboet efter princippet om negotiorum gestio (uanmodet forretningsførelse) skulle tilkendes et vederlag. Dette fandt landsretten heller ikke, at der var grundlag for.

NJORDS BEMÆRKNINGER

Dommen fra Vestre Landsret fastslår klart og tydeligt, at konkursboer ikke på eget initiativ kan påbegynde arbejde med pantsatte fordringer, da panthaver er at anse som separatist i forhold til disse fordringer.

Dommen fastslår desuden, at konkursboer kun kan opkræve vederlag fra panthaver, hvis der er indgået en egentlig aftale mellem panthaver og konkursboet angående boets arbejde med fordringerne. Det er konkursboet, der skal kunne dokumentere, at en sådan aftale er indgået.

Endelig viser dommen, at manglende aftale betyder, at konkursboet ikke kan kræve vederlag for det udførte arbejde fra panthaveren.

Det er derfor afgørende, at kurator i et konkursbo hurtigt får afstemt forventninger og lavet klare aftale med f.eks. en virksomhedspanthaver, herunder sekundære panthavere, inden konkursboet påbegynder arbejde med inkassation af pantsatte fordringer.

ANDERS HAMMER HANSEN
ADVOKAT (H), PARTNER

(+45) 33 34 74 04
AHH@NJORDLAW.COM

**ANDREAS BRØDSCGAARD
SCHNOOR**
SENIORADVOKAT (L)

(+45) 33 34 74 06
ABS@NJORDLAW.COM